

sygn. akt I C 2438/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Dorota Walczyk

Protokolant Aurelia Furmańczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa- Ministrowi Skarbu Państwa

o zapłatę

1. oddała wniosek o odrzucenie pozwu,
2. oddała powództwo.

Sygn. akt I C 2438/13

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 27 grudnia 2012r., powód M. K. (1) wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa o odszkodowanie w kwocie 45 000 złotych oraz zadośćuczynienie w kwocie 25 000 złotych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niezgodność z Konstytucją art. 8 ust. 1 i ust. 1d ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U nr 34, poz. 149 z późn. zmianami), który to wyrok zniósł ustawowe ograniczenia i wysokość zadośćuczynienia we wskazanej ustawie. W uzasadnieniu swojego pozwu M. K. (1) wskazał, że Wojskowa Komisja Ocalenia Narodowego złamała Konstytucję wysyłając jego osobę do obozu pracy w jednostce wojskowej w T., które w rzeczywistości było ukrytą formą internowania. Trzymiesięczny pobyt w jednostce nie miał nic wspólnego z ćwiczeniami i szkoleniem o tematyce wojskowej. Powód wskazał, że poniósł w ten sposób straty moralne, krzywdę moralną swoją i rodziny oraz ubytek zdrowia. Nadto wskazał, że działając jako członek komisji zakładowej (...), jako przewodniczący oddziału i społeczny inspektor pracy był prześladowany, represjonowany, natomiast zaniżane wynagrodzenie spowodowało rozstrój zdrowia wobec czego nie mógł normalnie pracować. Powód wniósł również o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych (pozew wraz z załącznikami – k.1-13)

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 6 lutego 2012r. pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa wniósł o odrzucenie pozwu, bądź jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, że Minister Skarbu Państwa nie jest właściwym statio fisci Skarbu Państwa w niniejszej sprawie, wskazując na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2003r. sygn.akt V CK 387/02, wyjaśnił, że istotą regulacji art. 67 § 2 kpc jest to, aby Skarb Państwa reprezentowała ta jednostka organizacyjna, która posiadając najlepsze rozeznanie w sprawie tym samym najlepiej reprezentowała interesy Skarbu Państwa. W przypadku roszczenia powoda o zadośćuczynienie za skutki internowania koniecznym byłoby ustalenie z działaniem którego organu związana jest decyzja o internowaniu. Pozwany w ogóle nie udowodnił, że był internowany, Pozwany wskazał, także, że wobec postępowania toczącego się w Sądzie Okręgowym

w Włocławku pod sygn. akt II Ko 200/08 roszczenie powoda dotyczy tego samego źródła odpowiedzialności Skarbu Państwa tj. decyzji o internowaniu wobec czego ma tutaj zastosowanie przesłanka powagi rzeczy osądzonej należąca do negatywnych przesłanek procesowych. Pozwany wskazał ponadto, że powód nie wskazał szkody i związku przyczynowego, a tym samym nie udowodnił zaistnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa (odpowiedź na pozew k. 57-61).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 26 października 1982 roku wydane zostało zarządzenie Szefa S. Generalnego Wojska Polskiego nr (...) M., w którym polecono powołać określoną grupę żołnierzy rezerwy na ćwiczenia wojskowe i wcielić ich do określonych jednostek wojskowych. Polecono dowódcom okręgów wojskowych powołanie w dniach 5 listopada – 6 listopada 1982 roku podoficerów i szeregowych rezerwy do odbycia 3 miesięcznej czynnej służby wojskowej w ramach ćwiczeń wojskowych w tym z Pomorskiego Okręgu Wojskowego 560 żołnierzy rezerwy. Dnia 28 października 1982 roku wydane zostało zarządzenie numer (...) przez Szefa S. Pomorskiego Okręgu Wojskowego dotyczącego powołania żołnierzy rezerwy na ćwiczenia wojskowe. Żołnierze byli powoływani na podstawie wykazów imiennych, sporządzonych przez terenowe organy administracji wojskowej przy współdziałaniu organów Wojskowych Służb Wewnętrznych. Zarząd Mobilizacji i Uzupelnień S. Generalnego Wojska Polskiego w notatce z dnia 9 listopada 1982 roku stwierdzał, że powołano łącznie na 3 miesięczne ćwiczenia wojskowe (...) żołnierzy rezerwy wytypowanych przez organy administracji wojskowej. Rezerwistów powołano między innymi do 36 Pułku Zmechanizowanego w T.. Wśród osób powołanych był także M. K. (1).

(dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa Instytutu Pamięci Narodowej, Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, Delegatura w K. k.87-106)

W dniu 14 listopada 2008r, M. K. (1) złożył w Sądzie Okręgowym we Włocławku pozew o odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznana krzywdę w kwocie 25 000 złotych na podstawie art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

(dowód: akta sprawy II Ko 200/08 k.1-10)

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy we Włocławku Wydział II Karny oddalił wniosek M. K. (1). W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że ustawa z dnia 23 lutego 1991r. nie przewiduje odszkodowań związanych z odbywaniem służby wojskowej w Wojsku Polskim. Zasadniczą służbę wojskową i ćwiczenia w rezerwie regulowały przepisy Ustawy o powszechnym obowiązku obrony. Do pełnienia służby mógł zostać powołany każdy mężczyzna, który spełniał warunki określone w ustawie. M. K. (1) nie był zatrzymywany, aresztowany, nie był internowany na podstawie decyzji w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego. Nie wydano żadnego orzeczenia w stosunku do wnioskodawcy, którego nieważność można byłoby stwierdzić.

(dowód: akta sprawy IIKo 200/08 k.13. k.15-16)

Pozwem złożonym w dniu 27 grudnia 2012r., powód M. K. (1) wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa o odszkodowanie w kwocie 45 000 złotych oraz zadośćuczynienie w kwocie 25 000 złotych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niezgodność z Konstytucją art. 8 ust. 1 i ust. 1d ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U nr 34, poz. 149 z późn. zmianami), który to wyrok zniósł ustawowe ograniczenia i wysokość zadośćuczynienia we wskazanej ustawie.

(dowód: pozew z załącznikami k.1-13)

Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2013r. sygn. akt II Ko 87/12 Sąd Okręgowy we Włocławku na podstawie art. 35 § 1 kpk stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu we Włocławku Wydział I Cywilny do rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2013r. sygn. akt I C 127/13 Sad Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny uznał się niewłaściwy miejscowo do rozpoznania sprawy i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Miasta Stołecznego Warszawy jako właściwemu rzeczowo i miejscowo.

(dowód: postanowienia k.17, k.82-83)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentów. Dokumenty nie były kwestionowane przez strony i stanowią one pełnowartościowy materiał dowodowy.

Sąd oddalił wnioski powoda o przesłuchanie świadków bowiem ich zeznania nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Wobec braku przesłanki bezprawności działania Skarbu Państwa ich zeznania na okoliczność doznanej krzywdy nie miały wpływu na wynik sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy z 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tzw. Ustawa rehabilitacyjna) stanowi wyjątek od ogólnych zasad dochodzenia roszczeń odszkodowawczych i zadośćuczynienia. Jednakże jak wskazano wyżej w wyroku z dnia 16 stycznia 2009r. Sąd Okręgowy we Włocławku Wydział II Karny oddalił wniosek M. K. (2), wobec powyższego pozew z dnia 27 grudnia 2012r. należy rozpatrywać według zasad ogólnych przewidzianych w art. 417 kc, zgodnie z którym „za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa”.

W sprawie niniejszej powód nie wykazał istnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. bezprawnego działania, szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy tym działaniem a poniesioną przez powoda szkodą.

Powód nie dowiódł przede wszystkim faktu bezprawności działania Skarbu Państwa w przedmiotowej sprawie. Artykuł art. 417 § 1 kc stanowi, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Pojęcie to należy rozumieć jako naruszenie nakazu, czy zakazu wynikającego tylko z normy prawnej, a nie zasad współżycia społecznego. Bezprawność działania oznacza naruszenie przez władzę publiczną przepisów prawa, ale jedynie takie naruszenie, które stanowiło warunek konieczny do powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody. Jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 20 grudnia 2012r. sygn. akt I ACa 679/12 odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa oparta na art. 417 kc powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie trzy ustawowe (wskazane wyżej) przesłanki. Nie ulega wątpliwości, że kolejność badania tychże przesłanek nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania) z którego wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności. Jak wskazano wyżej, w uzasadnieniu wyroku z 16 stycznia 2009r. Sąd Okręgowy we Włocławku wskazał, że ustawa z dnia 23 lutego 1991r. nie przewiduje odszkodowań związanych z odbywaniem służby wojskowej w Wojsku Polskim. Zasadniczą służbę wojskową i ćwiczenia w rezerwie regulowały przepisy Ustawy o powszechnym obowiązku obrony. Do pełnienia służby mógł zostać powołany każdy mężczyzna, który spełniał warunki określone w ustawie. M. K. (1) nie był zatrzymywany, aresztowany, nie był internowany na podstawie decyzji w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego. Nie wydano żadnego orzeczenia w stosunku do wnioskodawcy, którego nieważność można byłoby stwierdzić. Nie można było wykluczyć, że M. K. (1), który był członkiem (...) został powołany do wojska, ażeby w tym czasie nie prowadzić działalności związkowej, jednak nie daje to podstaw do odszkodowania.

W przedmiotowej sprawie brak jest przesłanki bezprawności

Powyższe przesądza o braku przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, co skutkuje oddaleniem powództwa.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Stosownie do art. 3 k.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Art. 232 k.p.c. stanowi, że strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zgodnie zaś z art. 233 § 2 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Powód nie zgłosił żadnych dowodów na okoliczność powstania szkody i jej wysokości. Jedną z podstawowych zasad procesu cywilnego jest zasad kontradyktoryjności. Oznacza to, iż ten kto, powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie, a także że sąd orzekający nie jest obciążony odpowiedzialnością za rezultat postępowania dowodowego, którego dysponentem są strony (por. wyrok SN z dnia 07 października 1998 r., II UN 244/98, OSNP 1999/20/662). Rola sądu nie polega bowiem na wykonywaniu obowiązków procesowych ciążyących na stronach (por. wyrok s. apel. w Lublinie z dnia 27 listopada 1996 r., III Aua 26/96, OSNC 1997/1/4). Rzeczą sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do prowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76).

Biorąc powyższe pod uwagę, w związku z nie wykazaniem przez powoda przesłanek skutkujących odpowiedzialnością pozwanego, powództwo należało oddalić.

Z uwagi na brak podstaw do odrzucenia pozwu sąd nie uwzględnił tego wniosku pozwanego. Pozew powoda oparty był bowiem na innej podstawie prawnej i brak jest podstaw do stwierdzenia, iż w niniejszej sprawie zachodzi *res iudicata*.